

ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

**Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченої 25-річчю Медичного інституту
Сумського державного університету**

(Суми, 17–19 жовтня 2017 року)

За загальною редакцією О. О. Єжової

УДК: 616. 025. 477

ВИВЧЕННЯ ТЕНДЕНЦІЙ ЗАХВОРЮВАНОСТІ ТА ПОШИРНОСТІ ХВОРОБ СЕРЕД НАСЕЛЕННЯ ТА ПОРІВНЯННЯ ЦИХ ПОКАЗНИКІВ У ПОЛТАВСЬКІЙ ОБЛАСТІ ТА В УКРАЇНІ ЗАГАЛОМ

Тетяна Плужнікова

*ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія», Полтава, Україна
pluznikovat197@gmail.com*

The health status of the population is an indicator of the country's socio-economic development, an integral part of the level and quality of life of people. One of the most important tasks of the state is to preserve the health of the population, as the main potential of the country's production resources. The study of trends in the incidence and prevalence of disease among the population is an important component of planning strategic directions for development, both the health system and the state as a whole. Men and women perform different roles in society, determines their predisposition to various diseases. When studying the health care system, it is necessary to objectively assess the health status of men and women, to identify special needs depending on gender. The purpose of this study was to study the dynamic features of prevalence and incidence rates of various diseases in men and women in the Poltava region and in Ukraine as a whole for ten years. The study was conducted by epidemiological and statistical methods. The statistical data of sectoral statistics for ten years, the data of the State Statistics Service of Ukraine, as well as the Main Department of Statistics in the Poltava region were used. As a result of the study, trends were established for primary morbidity and prevalence rates for the main classes of diseases in men and women (18 and over), the structure of the indicators, and the rate of growth and growth rate of these indicators among the population of Poltava region and Ukraine as a whole for the ten years.

Stan zdrowia ludności jest wskaźnikiem rozwoju społeczno-gospodarczego, stanowi integralną część poziomu i jakości życia. Jednym z najważniejszych zadań państwa jest utrzymanie zdrowia jako głównych potencjalnych zasobów produkcyjnych. Studiowanie trendów w zachorowalności i częstości występowania choroby w populacji jest ważnym elementem planowania strategicznego kierunku jak system ochrony zdrowia, a państwo jako całość. Mężczyźni i kobiety mają różne role w społeczeństwie, co prowadzi do podatności na różne choroby. Badając system opieki zdrowotnej powinien obiektywnie ocenić stan zdrowia mężczyzn i kobiet, w celu określenia konkretnych potrzeb w zależności od płci. Celem niniejszej pracy było zbadanie właściwości dynamicznych i częstości występowania różnych chorób u mężczyzn i kobiet w regionie Połtawy i na Ukrainie w ogóle w ciągu ostatnich 10 lat. Badanie zostało przeprowadzone metodami epidemiologicznymi i statystycznymi. Używane statystyki przemysłowej statystyki z ostatnich 10 lat, Statystyki Państwowej Służby Ukrainy i Departament Główny statystyki w regionie Połtawy. Badanie zostało ustalone trendów wskaźników podstawowej zachorowalności i chorobowości dla głównych klas choroby u mężczyzn i kobiet (18

i starsi) parametrów struktury i dynamiki i tempa wzrostu tych wskaźników wśród ludności Połtawa regionie i na Ukrainie w ogóle w ciągu ostatnich 10 lat.

Słowa kluczowe: częstość występowania i zachorowalność, trendy, populacja.

Стан здоров'я населення є показником соціально-економічного розвитку країни, невід'ємною складовою рівня та якості життя людей. Сучасний стан здоров'я населення України можна охарактеризувати, як незадовільний. Стійка тенденція до зниження рівня здоров'я населення країни спостерігається протягом останніх років [6-12]. Одним із найважливіших завдань держави є збереження здоров'я населення як основного потенціалу виробничих ресурсів країни. Вивчення тенденцій захворюваності та поширеності хвороб серед населення є важливою складовою планування стратегічних напрямків розвитку, як системи охорони здоров'я, так і держави в цілому. Чоловіки та жінки виконують різні ролі у суспільстві, що зумовлює схильність до різних захворювань [1; 3]. При вивченні системи охорони здоров'я необхідно об'єктивно оцінювати стан здоров'я чоловіків та жінок, виявляти особливі потреби залежно від статі для подальшого використання отриманих результатів при формуванні політики в галузі охорони здоров'я України [2- 5, 13; 14].

Мета: вивчити динамічні особливості показників поширеності і захворюваності чоловіків і жінок у Полтавській області та по Україні в цілому.

Методи дослідження. В роботі використані статистичні дані галузевої статистики за 10 років, дані Державної служби статистики України, а також Головного управління статистики у Полтавській області. Дослідження проводилось епідеміологічним та статистичним методами.

Оцінювалися показники первинної захворюваності та поширеності на основні класи хвороб серед чоловіків та жінок (18 років і старше) окремо та в цілому серед всього населення по Україні та у Полтавській області за десять років. Проаналізовані показники структури поширеності та захворюваності за вивчений період. Розраховані темпи росту і темпи приросту показників по Україні та у Полтавській області.

Результати та їх обговорення. Аналіз ситуації із захворюваністю за даними звертань населення за медичною допомогою показує, що протягом останніх десяти років визначаються тенденції до її зниження як у Полтавській області, так і по Україні в цілому.

Проведені дослідження даних щорічних звітів Головного управління статистики у Полтавській області та Державної служби статистики в Україні виявили, що захворюваність населення по Україні знизилася на 9,7% (з 6938,5 на 100 тис. населення у 2006 р. до 6264, 9 на 100 тис. населення у 2015 р.), а по Полтавській області відмічається зниження захворюваності на 9,8 % (з

878,4 до 792,1 на 100 тис. населення) за останні десять років. Найбільше зниження показників захворюваності населення по Україні відмічалось на хвороби системи кровообігу (17,6%) і травми, отруєння та деякі інші наслідки дії зовнішніх причин (19,4%). А серед населення Полтавської області найбільше зниження показників відбувалося серед уроджених аномалій, деформацій та хромосомних порушень (50%) і серед хвороб нервової системи (26,7%), а також спостерігалось підвищення захворюваності на новоутворення та на хвороби шкіри і підшкірної клітковини на 2,3% і на 11,8% відповідно.

За період 2006 – 2015 рр. захворюваність на хвороби системи кровообігу серед населення України виходить на перше рангове місце у структурі захворюваності, а у населення Полтавської області перше місце займає захворюваність на хвороби органів дихання.

Проаналізувавши динамічний ряд захворюваності по Україні було встановлено, що темп приросту за десять років поступово зменшується як по загальній кількості, так і по окремим нозологічним одиницям.

Проаналізувавши динамічний ряд захворюваності серед населення Полтавської області було встановлено, що темп приросту був від'ємним та продовжував знижуватися протягом вивчених років, окрім захворюваності на новоутворення та на хвороби шкіри і підшкірної клітковини, де цей показник поступово збільшувався.

При аналізі темпу росту видно, що спостерігається поступове зниження його серед хвороб нервової системи, хвороб системи кровообігу, хвороб кістково-м'язової системи і сполучної тканини як по Україні, так і серед захворюваності по Полтавській області. Темпи росту мали тенденцію до збільшення серед захворюваності на новоутворення та на хвороби шкіри і підшкірної клітковини у населення Полтавської області. Темп росту захворюваності для інших нозологічних одиниць як в Україні, так і по Полтавській області за десять років коливалися.

Аналіз структури захворюваності на різні хвороби протягом 2006-2015 рр. показує, що протягом всього досліджуваного часу хвороби системи кровообігу займають перше місце серед населення по Україні та становлять 67,8%. Друге місце поступово займали хвороби сечостатевої системи і травми, отруєння та деякі інші наслідки дії зовнішніх причин та склали 35,4% та 28,5% відповідно.

Деяко інша картина спостерігалась при аналізі структури захворюваності на різні хвороби серед населення Полтавської області. Перше місце у структурі захворюваності займають хвороби органів дихання (43,5%), а захворюваність на хвороби системи кровообігу та на хвороби шкіри і підшкірної клітковини займають друге місце і складають (7,4% і 7,1% відповідно). На третьому місці у структурі захворюваності серед населення Полтавської області опинилися хвороби сечостатевої системи (6,7%), в той

час, як у структурі захворюваності серед населення по Україні третє місце зайняли хвороби шкіри та підшкірної клітковини (18,5%).

Проаналізувавши показники поширеності серед населення і по Україні, і по Полтавській області було встановлено їх збільшення протягом всього досліджуваного часу на хвороби системи кровообігу та хвороби нервової системи. Крім того, показники поширеності серед населення Полтавської області збільшуються на хвороби органів дихання та травми, отруєння і деякі інші наслідки дії зовнішніх причин протягом десяти років. А показники поширеності на новоутворення та на уроджені аномалії (вади розвитку), деформації і хромосомні порушення збільшувалися лише протягом 2006-2010 рр.

Оцінюючи показники у динаміці 2006-2015 рр., виявлено незначне зниження показників захворюваності на усі хвороби серед пацієнтів обох статей. Найвищі рівні захворюваності як у чоловіків, так і у жінок зафіксовано в 2009 та в 2013 рр.

Провідними класами хвороб, які сформували структуру первинної захворюваності по Україні до 2010 р. у чоловіків, були: хвороби органів дихання (33,9 %), травми, отруєння і деякі інші наслідки дії зовнішніх причин (12,3%), хвороби системи кровообігу (11,4%), органів травлення (4,7%), сечостатевої системи (3,37 %), а за період 2010-2015 рр. хвороби системи кровообігу та сечостатевої системи перейшли на перше та друге місце відповідно у структуру первинної захворюваності по Україні і склали 37-39% та 8-10% відповідно.

Серед жінок у структуру первинної захворюваності по Україні до 2011 р. теж домінували хвороби органів дихання (30,16%), а також сечостатевої системи (12,5%) і системи кровообігу (10,5%), а після 2011 р. – хвороби системи кровообігу та хвороби органів травлення змістилися на перше та друге місця і склали 40–42% і 39–40% відповідно.

У структурі первинної захворюваності серед населення Полтавської області на першому та другому місці як у чоловіків, так і серед жінок протягом десяти років відмічають хвороби органів дихання і хвороби системи кровообігу (32–33% і 25–26% відповідно).

Не менш важливими критеріями оцінки стану здоров'я населення є показники поширеності хвороб у чоловіків та жінок. Проаналізувавши ці показники у осіб і чоловічої, і у жіночої статі, було встановлено, що вони значно не відрізняються від таких, що наявні для всього населення як по Україні, так і по Полтавській області.

Основу структури поширеності хвороб серед чоловічої та жіночої статі становили хвороби системи кровообігу до 2010 р., як по Україні, так і у населення Полтавської області. А за період 2010-2015 рр. у структурі поширеності превалювали хвороби нервової системи (36-37%) та органів

травлення (30%) у чоловіків, та хвороби органів дихання (28-30%) у жінок по Полтавській області.

Висновки

1. Захворюваність та поширеність хвороб за період 2006-2010 рр. мала тенденцію до зростання як серед чоловіків, так і серед жінок, а починаючи з 2010–2015 рр. первинна захворюваність серед більшості хвороб знижувалася серед осіб чоловічої та жіночої статі.

2. Найвищі загальноукраїнські показники захворюваності як у чоловіків, так і у жінок зафіксовано в 2009 та в 2013 рр., найменші – у 2012 р., а по Полтавській області – у 2009 і у 2010 рр. відповідно.

3. У структурі первинної захворюваності і поширеності хвороб серед осіб обох статей по Україні та по Полтавській області виділяють: хвороби системи кровообігу, хвороби нервової системи, органів травлення у чоловіків, та хвороби органів дихання і сечостатевої системи у жінок.

Література

1. Гендерна статистика України: сучасний стан, проблеми, напрямки удосконалення . – К., 2012. – 220 с.

2. Крапівіна А. А. Захворюваність на основні класи хвороб та їх поширеність серед дорослого населення України в гендерному аспекті (2008-2010 рр.) / А. А. Крапівіна // Україна. Здоров'я нації. – 1 (21) / 12. – С. 51 – 55.

3. Мовановский С. В. Здоровье и здравоохранение в гендерном измерении. / С. В. Мовановский. – М.: Медицина, 2013. – 350 с.

4. Мезенцева Н.І. Суспільно-географічний аналіз захворюваності населення регіонів України / Н.І. Мезенцева, С.П. Батиченко // Часопис соціально-економічної географії: міжрегіональний зб. наукових праць. – Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2013. – Вип. 7(2). – С. 130-134.

5. Погребський Т. І. Особливості захворюваності та смертності населення України / Т. І. Погребський. – Часопис соціально-економічної географії. – 2014. - 16 (1). – С. 170-174.

6. Щорічна доповідь про стан здоров'я населення України та санітарно-епідеміологічну ситуацію 2009 р. – К., 2010. – 446 с.

7. Щорічна доповідь про стан здоров'я населення України та санітарно-епідеміологічну ситуацію 2010 р. – К., 2011. – 450 с.

8. Щорічна доповідь про стан здоров'я населення України та санітарно-епідеміологічну ситуацію 2011 р. – К., 2012. – 520 с.

9. Щорічна доповідь про стан здоров'я населення України та санітарно-епідеміологічну ситуацію 2012 р. – К., 2013. – 580 с.

10. Щорічна доповідь про стан здоров'я населення України та санітарно-епідеміологічну ситуацію 2013 р. – К., 2014. – 640 с.

11. Щорічна доповідь про стан здоров'я населення України та санітарно-епідеміологічну ситуацію 2014 р. – К., 2015. – 650 с.

12. Щорічна доповідь про стан здоров'я населення України та санітарно-епідеміологічну ситуацію 2015 р. – К., 2016. – 686 с.

13. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

14. Офіційний сайт Головного управління статистики у Полтавській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www. pl.ukrstat.gov.ua](http://www.pl.ukrstat.gov.ua).

УДК 616:314-007-053.2/5(477)

ПОШИРЕНІСТЬ ОРТОДОНТИЧНОЇ ПАТОЛОГІЇ СЕРЕД ДИТЯЧОГО НАСЕЛЕННЯ ОКРЕМИХ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Наталія Ляхова, Ірина Голованова
Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія», Полтава, Україна
NataNew2017@ukr.net

According to the World Health Organization, the prevalence of dental diseases among the population ranks first. The study of trends in the development of major dental diseases, in particular dentofacial system disorders, is extremely relevant. And according to many studies, the prevalence of dentoalveolar anomalies in the structure of dental morbidity ranks third after caries and periodontal disease. The article is devoted to the study of the prevalence of different types of orthodontic pathology according to the literature.

Keywords: prevalence of pathology, orthodontic pathology, children population

Według Światowej Organizacji Zdrowia częstość występowania chorób stomatologicznych wśród populacji jest na pierwszym miejscu. badanie trendów w rozwoju poważnych chorób stomatologicznych, w szczególności naruszenia układu stomatologicznego, jest niezwykle ważne. A według wielu badań, częstość dentoalveolar anomalii w strukturze chorób stomatologicznych na trzecim miejscu po próchnicy i chorób przyzębia. Artykuł poświęcony jest badaniu częstości występowania różnych typów patologii ortodontycznej zgodnie z literaturą.

Słowa kluczowe: częstość patologii, patologia ortodontyczna, populacja dzieci.

Здоров'я - це головна цінність життя, воно займає найвищу сходинку в ієрархії потреб людини. Це один з найважливіших компонентів людського щастя і одна з провідних умов успішного соціального та економічного розвитку будь-якої країни. Реалізація інтелектуального, морально-духовного, фізичного і репродуктивного потенціалу можлива тільки в здоровому суспільстві. Стоматологічне здоров'я є невід'ємною і значимою частиною здоров'я людини, а стоматологічне здоров'я дитячого населення є одним з важливих завдань держави [7]. Вивчення регіональних особливостей поширеності ортодонтічної патології має велике значення для планування та надання якісної та своєчасної стоматологічної допомоги дітям.